

Саме тому запровадити Болонську систему в нашій країні зможемо лише за умови зміни психології та традицій управління вищої школи, вироблення новітньої філософії освітньої діяльності, запровадження нових принципів організації навчального процесу. Мають з’явитися нові технології засвоєння знань, скластися новий тип відносин між викладачем і студентом.

Ми дійшли висновку, що нині українська медична освітня система ще не готова до впровадження Болонського процесу. Керівники медзакладів побоюються цього новозведення, бо вважають, що вітчизняна охорона здоров’я втратить свої позитивні здобутки. Але, очевидно, комусь дуже хочеться бачити на території України європейські стандарти медичної освіти. По-іншому й не скажеш.

Список використаної літератури

1. Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна-Болонья-Саламанка-Прага-Берлін) / [упоряд. Стеценко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д. та ін.]. - Тернопіль: вид-во ТДПУ, 2003. - 56 с.
2. Волосовець О.П. Питання якості освіти у контексті впровадження засад Болонської декларації у вищій школі / О.П. Волосовець // Досвід впровадження основних засад Болонського процесу в систему вищої медичної освіти. Всеукр. наук.-метод. конф. : матеріали доп. - Тернопіль, 2005.

ПРОБЛЕМИ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ І ВИКЛАДАЧІВ ЗА УМОВ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Дворник В.М., Тумакова О.Б., Баля Г.М., Рябушко Н.О.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Участь України в Болонському процесі потребує системної реорганізації національного простору вищої освіти з акцентуванням уваги на проблемних стратегічних напрямках. Основні зусилля пропонується сконцентрувати на розвитку міжнародної та внутрішньої мобільності.

Ключові слова: Болонський процес, мобільність студентів і викладачів.

У суспільстві невпинно зростає попит на висококваліфікованих спеціалістів-універсалів, які мають не лише спеціалізовану професійну підготовку, а й успішно опановують навичками інноваційної, підприємницької та управлінської діяльності, максимально використовують індивідуальні здібності.

Для цього потрібно розпочати з розвитку і реформування підготовки нового покоління медичних працівників, упровадження інноваційної діяльності в ринкових умовах.

Нині глобальною світовою тенденцією є поетапний перехід на реалізацію положень Болонського процесу. Його основними засадами є 6 ключових позицій.

1. Уведення двоциклового навчання. Фактично пропонується ввести два цикли навчання: 1-й — до одержання першого академічного ступеня (тривалість не менше 3-х і не більше 4-х років) («бакалавр»); 2-й — після його одержання. Навчання впродовж другого циклу може передбачити отримання ступеня «магістра» (через 1–2 роки) і/або докторського ступеня (за умови загальної тривалості навчання 7–8 років).

2. Запровадження кредитної системи. Пропонується запровадити у всіх національних системах освіти систему обліку трудомісткості навчальної роботи в кредитах. За основу пропонується прийняти ECTS, зробивши її накопичувальною системою, здатною працювати в рамках концепції «навчання впродовж усього життя».

3. Контроль якості освіти. Передбачається організація акредитаційних агентств, незалежних від національних урядів і міжнародних організацій. Оцінка буде ґрунтуватися не на тривалості або змісті навчання, а на тих знаннях, уміннях і навичках, які отримали випускники.

4. Розширення мобільності. Передбачається істотний розвиток мобільності студентів. Окрім того, ставиться питання про розширення мобільності викладацького й іншого персоналу для взаємного збагачення європейським досвідом.

5. Забезпечення працевлаштування випускників. Одним із важливих положень Болонського процесу є орієнтація вищих навчальних закладів на остаточний результат: знання й уміння випускників мають бути застосовані та практично використані на благо всієї Європи. Усі академічні ступені й інші кваліфікації мають бути затребувані європейським ринком праці, а професійне визнання кваліфікації має бути спрощене.

6. Забезпечення привабливості європейської системи освіти. Одним із головних завдань, що має бути вирішеним у рамках Болонського процесу, є залучення до Європи більшої кількості студентів із інших регіонів світу.

Прагнення до формування професійної мобільності кадрів є однією зі світових тенденцій, що впливають на процес модернізації та реформування національних систем освіти. Навчання, стажування і дослідницька робота за кордоном збагачують індивідуальний досвід людини, дають їй можливість діз-

натися більше про інші моделі створення та поширення знань, дозволяють розширити мережу своїх контактів та свого спілкування і дають їй можливість вивчити низку іноземних мов. З одного боку, все це робить саму людину – студента, викладача, лікаря – конкурентоздатнішою на ринку праці. З іншого боку, мобільність дозволяє самій освіті бути більш живою та відкритою до нових тенденцій, не ставати жертвою догматизму і зміцнювати міжкультурну і міждисциплінарну комунікацію.

Метою навчання і стажування за кордоном є підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки студентів, аспірантів, наукових і науково-педагогічних працівників, проведення авторських досліджень із використанням сучасного обладнання і технологій, опанування новітніми унікальними методами, збагачення досвідом провадження науково-дослідної і викладацької діяльності, забезпечення інформаційного обміну та розширення наукових контактів.

Мобільність викладача в Україні – це поширення та запозичення досвіду в іншому навчальному закладі.

Інтеграція України в європейський освітній простір потребує вироблення нових механізмів, серед яких обмін випускниками вищів, розв'язання проблеми юридичного визначення дипломів у країнах Європейського Союзу; створення умов із метою недопущення «відпливу мізків» із нашої держави; адаптування законодавства України до вимог Євросоюзу.

В Україні мобільності заважають системні невідповідності, візовий режим, економічні характеристики нашої країни, зрештою, різниця між рівнем життя в Україні та країнах ЄС. Але, коли йдеться про інтернаціоналізацію освіти, зусилля держави мають бути ексклюзивними. Традиційно міжнародна мобільність професорсько-викладацького складу зумовлена дослідженнями і науковою роботою, але в деяких регіонах і певних напрямках освіти діють спеціальні схеми регіонального та міжнародного тренінгу для молодих дослідників і викладачів.

Проблеми розвитку міжнародної академічної мобільності такі:

- стажування викладачів українських вищих навчальних закладів у провідних європейських університетах координується і фінансується не на належному рівні як із боку держави, так і з боку вітчизняних ВНЗ;
- створення спільних програм підготовки фахівців із провідними європейськими університетами не набуло поширення;
- укладення міжуніверситетських двосторонніх договорів про обмін кадрами відбувається епізодично;
- виконання спільних наукових програм із провідними університетами ЄПВО епізодичне.

Через проблеми реалізації механізму всезагальної міжнародної мобільності варто було б звернути увагу на внутрішню (регіональну, національну) мобільність.

Щодо міжрівневої внутрішньої мобільності, то бакалавр будь-якого університету може продовжувати навчання на другому циклі іншого університету.

Розширенню внутрішньої мобільності кадрів сприяє обмін викладачами між різними вищими навчальними закладами: можливість суміщення посад викладачами різних вищих навчальних закладів; відміна права ректорів на заборону суміщення посад.

Отже, участь України в Болонському процесі потребує системної реорганізації національного простору вищої освіти з акцентуванням уваги на проблемних стратегічних напрямках. Основні зусилля пропонується сконцентрувати на реалізації таких заходів:

- щодо розвитку міжнародної мобільності – сформувані та реалізувати механізм державних гарантій і фінансового забезпечення мобільності студентів і професорсько-викладацького складу в міжнародному освітньому просторі;
- щодо розвитку внутрішньої мобільності – забезпечити реалізацію механізму обміну студентами в межах освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» та відповідних напрямів підготовки між вітчизняними ВНЗ.

Список використаної літератури

1. Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна-Болонья-Саламанка-Прага-Берлін) / [упоряд. Стеценко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д. та ін.]. - Тернопіль: вид-во ТДПУ, 2003. – 56 с.
2. Волосовець О.П. Питання якості освіти у контексті впровадження засад Болонської декларації у вищій школі / О.П. Волосовець // Досвід впровадження основних засад Болонського процесу в систему вищої медичної освіти: Всеукр. наук.-метод. конф.: матеріали доп. - Тернопіль, 2005.